

Avausteorian ytimessä: Botvinnik-slaavilainen – osa 2/3

Jussi Tella (Suomen Shakki 3/2000)

Sarjan toisessa osassa tutustumme erääseen Botvinnik-slaavilaisen sivumuunnelmaan, siirrolla 7. a4 alkavaan asemallisena pidettyyn pelitapaan. Tämä sivumuunnelma tarjoaa mielenkiintoisen vaihtoehdon tarkasti tutkituille teoreettisille pääjatkoille. Muunnelmaa pelattiin paljon kymmenisen vuotta sitten, tällä hetkellä sen suosio on yllättävän pientä muunnelmien arvioihin verrattuna.

7.a4-muunnelman pääideat

Siirron 7. a4 merkittävin idea on hyvin selväpiirteinen, sillä siirto hyökkää heti mustan aseman kulmakiven, D-sivustan sotilaiden, kimppuun. Valkea pyrkii siirtämään tapahtumien painopisteen kuningatarsivustalle, siten että mustan sotilasmassa hajoaa ennen kuin musta ehtii kehittää nappulansa peliin ja vakiinnuttaa tämän laudanpuoliskon yliotteensa. Joissain tapauksissa (7.-Lb7) tämä johtaa varsin asemalliseen peliin: musta antaa gambiittisotilaan takaisin, ja pyrkii lyhyeen linnoitukseen. Mutta musta voi myös valita terävämpiä pelitapoja pitämällä sotilaan ja pyrkimällä Botvinnik-tyyppisiin epätasapainoisiin asemiin. Nämä pelitavat arvioidaan tällä hetkellä kuitenkin varsin vaarallisiksi.

Valkean kuningatarsivustan aktiviteetin seurauksena mustan kuninkaan asema jää usein epävarmaksi. Pitkä linnoitus ei tule enää lainkaan kysymykseen, mutta myös lyhyt linnoitus saattaa olla vaarallista. Monessa muunnelmassa (erityisesti 7.-Db6) valkea pääsee toteuttamaan lyönnin f6:een, siten että myös mustan kuningassivustan sotilasasema heikkenee. Niinpä varsin tavallinen näky on se, että musta kuningas jää keskustaan, ja valkea uhraa materiaalia suoran kuningashyökkäyksen toivossa. Käytännössä tällainen asetelma takaa valkealle aina suuren kompensaation gambiittisotilaasta tai jopa suuremmista materiaali-investoinneista. Suoran uhraushyökkäyksen lisäksi valkea voi keskittyä joskus pelkästään täysipainoiseen kehitykseen luottaen siihen, että keskipelissä löytyy hyökkäysmahdollisuuksia mustan kuninkaan ikuisen turvattomuuden takia.

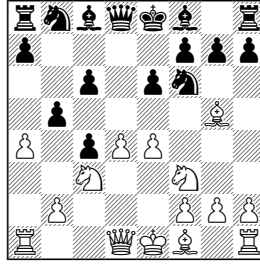
Historiaa (alias 7.-Db6 –muunnelma)

Kun itse aloin pelata Botvinnik-slaavilaista, tutustuin ensimmäiseksi tähän vähän teorian tutkimista vaativaan pelitapaan. Katsoin teoriakirjasta pari muunnelmaa, ja etsin joitakin esimerkkipelejä. Seuraava kuuluisa peli jäi erityisesti mieleeni. Peli joutui aikanaan suuren kiistelyn kohteeksi: pelasiko Mihail Tal härskiä epäkorrektia shakkiä, vai oliko hänen siirroissaan oikeasti ideaa.

Tal,M - Keller,M [D44]
Zurich, 1959

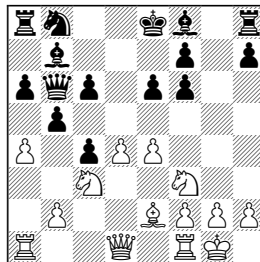
Tätä peliä on pidetty yhtenä parhaimmista Mihail Talin riskialtista pelityyliä kuvaavista esimerkeistä. Zurichin turnauksen hän aloitti häviöllä, mutta seuraavissa kymmenessä pelissä tämän pelin tyyliset otteet toivat 9,5 pistettä.

1.Rf3 Rf6 2.c4 e6 3.Rc3 d5 4.d4 c6 5.Lg5 dxc4 6.e4 b5 7.a4

7.a4 oli Talin ajattelussa tapa johtaa peli sekaviin asemiin, joista ei löytynyt paljon teoriaa. Tässä pelissä - kuten muunnelmassa muutenkin - juoni on selvä: ensin nopea kehitys ja oman aseman varmistaminen, ja vasta sen jälkeen hyökkäys koko laudalla.

7...Db6 8.Lxf6 gxf6 9.Le2 a6 10.0-0 Lb7

11.d5!

Tyypillinen läpimurto.

11...cxd5 12.exd5 b4

12...Rd7 13.axb5 axb5 14.Txa8+ Lxa8 15.Rd4 hyökkäyksiin, koska musta kuningas ei tunne oloaan kotoisaksi missään.

13.a5 Dc7

13...Dd8 ei muuta mitään oleellista: 14.dxe6 fxe6 (14...Dxd1 15.exf7+ Kxf7 16.Lxc4+±) 15.Rd4 bxc3 16.Lh5+ Ke7 17.Te1 Ld5 18.Rxe6±

14.dxe6!

14.Ra4 exd5 (14...Rd7 15.dxe6 fxe6 16.Tc1 Ld5 17.Lxc4 Lxc4 18.b3±) 15.Rb6 Lc5! ja aloite on mustalla, mikä ei tietenkään miellyttänyt Talia.

14...bxc3

14...fxe6 15.Rd4 hyökkäyksiin.

15.Rd4! Tg8!

15...cxb2!? on monessa kohdassa kriittisin siirto, esimerkiksi tässä se johtaa melkoisiin epäselvyyksiin: 16.exf7+ Dxf7! [16...Kxf7 17.Lh5+ Kg8 (17...Ke7 18.Rf5+ Ke6 19.Te1+ Kxf5 20.Dg4#) 18.Dg4+ Lg7 19.De6+ Kf8 20.De8#] 17.Lh5 bxa1D 18.Lxf7+ Kxf7 19.Dxa1 epäselvin asemin.

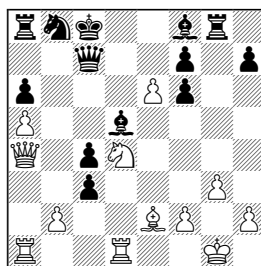
16.Da4+

16.exf7+ Kxf7 17.Lh5+ Tg6 oli mustan puolustusidea.

16...Kd8 17.g3 Ld5

17...cxb2?! ei toimi tässä: 18.exf7 Dxf7 19.Tad1 b1D 20.Txb1 Ld5 21.Tfd1±

18.Tfd1 Kc8

18...cxb2?! 19.Tab1 c3 20.Lf3 Lxf3 21.Rb5+ Lxd1 22.Txd1+ Dd7 (22...Kc8 23.Rxc7 Kxc7 24.Df4+ Kb7 25.De4+ Ka7 26.e7+-) 23.exd7 Tg4 24.Rd6 Lxd6 25.Dxg4 c2 26.Dg8+ Kxd7 27.Dxf7+ ja valkea voittaa.

19.bxc3!

19.De8+ oli konkreettinen vaihtoehto, jonka arvio vaihtelee eri lähteissä. 19...Kb7 20.bxc3 Rc6 (20...fxe6 21.Rxe6 Lxe6 22.Dxe6 Tg7 23.Lf3+ Ka7 24.Tdb1 Te7 25.Dd5+-) 21.Tab1+ Ka7 22.exf7 Tg5! 23.De3 Rxd4 24.Dxd4+ Lc5 25.Dxf6 h6 26.Txd5 Txd5 27.Lf3 Td2 ja musta selviää lienee arvio joka päättyy lähimmäksi totuutta. Tal valitsee hiljaisen siirron, joka säilyttää aseman sekavuuden, ja pelissä valinta osoittautuu oikeaksi.

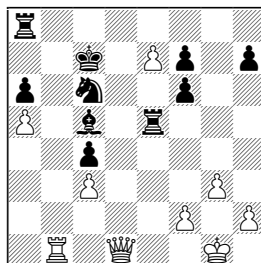
19...Lc5 20.e7! Rc6! 21.Lg4+ Kb7 22.Rb5!

22.Rxc6 Lxc6 23.Tab1+ Ka7 24.Dxc4 Tg5! joten Tal valitsee yhä uudelleen oikein sommitelmien seuratussa toisiaan.

22...De5 23.Te1 Le4 24.Tab1 Txd4 25.Txe4 Dxe4!

25...Txe4 26.Rd4+ Rb4 27.Dd7+ Dc7 28.Dd5+ Ka7 29.Dxe4 Dxe7 30.Dxe7+ Lxe7 31.cxb4 Tc8 32.Kf1±

26.Rd6+ Kc7 27.Rxe4 Txe4 28.Dd1 Te5?

28...Lxe7 29.Dd5 Te6 30.Dxc4=;

28...Txe7 29.Dd5 La7 30.Dxc4 Td7=;

28...Rxe7 29.Dh5 f5 30.Dxh7 Td8 31.Dxf7 Td3 32.Kg2 Txc3 33.h4 Tc2 34.Tf1∞

29.Tb7+! Kxb7 30.Dd7+ Kb8 31.e8D+ Txe8 32.Dxe8+ Kb7 33.Dd7+ Kb8 34.Dxc6

Hurja peli, josta nykyisin kirjoitettaisiin kirja.

1-0

(Lisätietoja: Mihail Tal, Games 1949-1962 sekä Jan Timmanin kirjoittama Talin muistikirjoitus New in Chess -lehdessä 5/1992.)

Ilmeisesti shakinpelaaja omaksuu nuorena helposti monenlaisia ajatuksia. Jos nuori pelaaja saa käsiinsä Karpovin pelikokoelman, hänestä tulee asemallisen pelin hienoudet hallitseva strategi, jonka ura jatkuu tasaisena seu-

raavat 50 vuotta. Jos hän taas joutuu Talin tyyppisen taktikon lumoihin, ei shakillista uraa enää pelasta mikään: uhrauksia, sommitelmia, epäkorrekteja huijauksia, ja hermojen menetys viimeistään 30-vuotiaana. Edellisen pelin lumoissa – varsin turmiollisella tavalla - kokeilin Puolassa 1987 pelatussa nuorten turnauksessa samoja ideoita pelissä, joka voitti turnauksen kaudenpalkinnon. Vaikka pelin uhraukset ovat myöhemmin tietotekniikan avustamana osoittautuneet epäilyttäviksi, nostaa pelin arvoa sen samankaltaisuus edeltäjänsä kanssa.

Tella,J - Zytka,A [D44]

Glogow, 1987

1.d4 d5 2.c4 c6 3.Rc3 Rf6 4.Rf3 e6 5.Lg5 dxc4 6.e4 b5 7.a4 Db6 8.Lxf6 gxf6 9.Le2 Lb7

9...a6 10.0-0 Lb7 11.d5 tapahtui siis edeltäjäpelissä.

10.d5!? b4

10...cxd5 ei ole yhtä kriittinen, ja valkea voi kaikessa rauhassa kiusata mustan kuningasta: 11.exd5 a6 12.axb5 axb5 13.Txa8 Lxa8 14.0-0 Rd7 15.Rd4 Lxd5 16.Rxd5 exd5 17.Rf5 Dc6 18.Lf3 Rb6 19.Dd2 Lc5 20.Dh6 Kd8 21.Dg7 Te8 22.Dxh7 De6 23.Rg7 De1 24.g3 Dd2 25.Rxe8 Kxe8 26.Df5 Dxb2 27.Lxd5 Rxd5 28.Dc8+ Ke7 29.Dxc5+ Ke6 30.Te1+ 1-0, Hillarp-Persson - Renman, Ruotsi 1994

11.a5 Dd8

11...Dc7!? johtaa toiseen maailmankaikkeuteen.

12.dxe6 bxc3

12...fxe6 13.Rd4 c5 14.Rxe6±

13.Rd4 fxe6

13...c5?! jättää kuninkaan turvattomaksi: 14.exf7+ Kxf7 (14...Ke7 15.Rf5+--; 14...Kd7 15.Re6+--) 15.Lh5+ voittaen;

13...cxb2 on monessa kohdassa mahdollista, niin tässäkin: 14.exf7+ (14.Lh5 Lb4+ 15.Ke2 bxa1D 16.exf7+ Kf8 17.Dxa1⊖) 14...Kd7!! (14...Kxf7 15.Lxc4+ Ke7 16.Rf5+ Ke8 17.Dh5+ Kd7 18.Td1+∞) 15.Lg4+ Ke7 16.0-0 (16.Rf5+ Kxf7 17.Lh5+ Ke6 18.Rd4+ Kd6--) 16...Dc7 (16...bxa1D 17.Rf5+ Kxf7 18.Dxd8 De5 19.Lh5+ Kg8 20.Td1 Ra6 21.Dd7+--) 17.Rf5+ Kxf7 18.Lh5+ Ke6 19.Rd4+ Ke7 (19...Kd6 20.Rxc6+ Kxc6 21.Dd5#; 19...Ke5 20.f4+ Kxe4 21.Te1+ Kxf4 22.Dg4#) 20.Rf5+ Ke6 21.Rd4+ ikuisin shakein.

14.Lh5+ Ke7 15.Da4 c5

a) 15...cxb2! johtaa äärimmäisiin sekavuuksiin, joissa musta näyttää selviävän hyvin: 16.Db4+

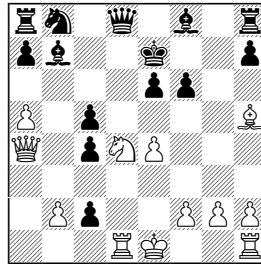
[16.Td1 c5 17.Rf5+ (17.Db5 Dc8 18.Rf5+ exf5 19.Dxc4 Rd7 20.Df7+ Kd8 21.Dxf6+ Kc7 22.Dxh8 Lxe4 23.Dxb2 Lxg2⊖; 17.0-0 b1D 18.Rf5+ exf5 19.Txd8 Dxf1+ 20.Kxf1 Kxd8⊖; 17.Rxe6 Lc6 18.Da2 b1D 19.Txb1 Kxe6 20.Dxc4+ Kd7 21.Td1+ Ld6 22.Dxc5 Ke7⊖) 17...exf5 18.Txd8 b1D+ 19.Td1 Dxe4+ voittaen]

16...c5 17.Dxb7+ (17.Dxc5+ Dd6--) 17...Dd7 18.Dxb2 cxd4 (18...Dxd4 19.Db7+ Rd7 20.0-0 Lh6 21.Tfd1 Ld2--) 19.0-0 ja valkealla ei liene riittävästi kompensatiota.;

b) 15...Dxd4?! sen sijaan kumoutuu näyttävästi: 16.Db4+ Kd8 17.Dxb7 Dd2+ 18.Kf1 c2 19.g3!! Dg5 (19...Lc5 20.Kg2; 19...c3 20.Dxa8 c1D+ 21.Txc1 Dxc1+ 22.Kg2 cxb2 23.Dxb8+ Kd7 24.Td1+ Dxd1 25.Lxd1+--) 20.Dxa8 c1D+ 21.Txc1

Dxc1+ 22.Kg2 Dxb2 23.Dxa7 Kc8 24.a6 Rxa6 25.Dxa6+ Kc7 26.Dxc4 Db5 27.Da2 Dxb5 28.Da7+ Kd6 29.f3 mattihyökkäyksin.

16.Td1 c2?

16...cxd4! oli tässä yksinkertaisin puolustus, ja samalla valkean pelitavan kumous. Keskustan sotilasmassa säilyy ratkaisevan voimakkaana: 17.Db4+ Dd6 18.Dxb7+ Rd7 19.Dxa8 Lg7 20.Dxa7 c2 mustan selvin eduin;

16...cxb2 on yhä mahdollista: 17.0-0 b1D 18.Txb1 Lxe4 19.Rxe6 Dd7 (19...Kxe6 20.Tfe1 f5 21.f3) 20.Dxc4 Dxe6 (20...Ld5 21.Dxc5+ Dd6 22.Dxd6+ Kxd6 23.Rxf8 Txf8 24.Tfd1±) 21.Dxc5+ Dd6 (21...Kd8 22.Txb8+±; 21...Kd7 22.Tbd1+ Ld6 23.Tfe1 f5 24.f3) 22.De3 Dd3 23.Tb7+ Kd8 24.Td1 Dxd1+ 25.Lxd1 Lxb7 26.Dd4+ Rd7 27.La4 Ld6 (27...Lc8 28.Lxd7 Lxd7 29.Dxf6+ Kc7 30.Dxh8) 28.Dxd6 Lc8 epäselvin asemin

17.Rf5+!

Valkea aloittaa irrationaalisen pitkän sommitelman.

17...exf5 18.Txd8 c1D+ 19.Td1 Lc6

[19...Dxb2 20.De8#;

19...Dxd1+ 20.Lxd1 Lxe4 21.Dxc4 ja mustan kuningas jää taas vaille turvaa.

20.Da3! Dxd1+

20...Df4 21.Dxc5+ Ke6 22.exf5+ Dxf5 23.Dxc4+ voittavin hyökkäyksin.

21.Kxd1 Rd7 22.exf5 Lxg2?

22...Td8 23.Te1+ Re5+ 24.Kc2 ja valkealla on aloite, mutta mustalle jää puolustusmahdollisuuksia. Myös tässä pelissä mustan kärsivällisyys petti sommitelmien seurattessa toisiaan.

23.Te1+ Kd8 24.Dg3 Re5

24...Lc6 25.Te8#

25.Dxg2 Tb8 26.Dd5+ Kc7 27.Kc2 Ld6 28.f4 Rd3 29.Df7+ Kc6 30.Lf3+ Kb5 31.Dd7+ Kxa5 32.Ta1+

Peli voitti siis turnauksen kauneuspalkinnon. Nyt tietokoneiden aikakaudella tämä peli, samoin kuin moni muu peli ja kuuluisa shakkitehtävä, arvioitaisiin ehkä toisin!

1-0

(Pelin analyysien osalta haluaisin kiittää kaikkia Internetissä peliä kommentoineita shakkimaanikoita.)

Näissä molemmissa peleissä musta pelaa 7.-Db6 muunnelmaa, kenties terävintä vastausta valkean asemalliseen pelitapaan. Tämä muunnelma miellyttää varmasti eniten Botvinnik-tyylisiä epäselvyyksiä kaipaavia taktikoita, mutta juuri tässä muunnelmassa mustan ottama riski on suurimmillaan. Mo-

lempien sivustojen kuningasasema on tuhattu, mutta myöskään keskellä lautaa kuningas ei tunnu viihtyvän.

Lähes kymmenen vuotta myöhemmin, alettua pelata Botvinnik-slaavilaista mustilla, jouduin ensimmäistä kertaa 7.a4-muunnelman yllättämäksi. Normaalisti muita slaavilaisen muunnelmia pelaava Jouni Yrjölä oli valmistellut liigapeliin uuden pelitavan. Päätin vastata Jounin yllätykseen terävimmällä mahdollisella tavalla, lähinnä siksi että myös minulla oli mielenkiintoinen uusi idea varastossa.

Yrjölä,J - Tella,J [D44]

SM-liiga, 1996

1.d4 d5 2.c4 c6 3.Rf3 Rf6 4.Rc3 e6 5.Lg5 dxc4 6.e4 b5 7.a4 Db6 8.Lxf6 gxf6 9.Le2 Lb7!?

9...a6 10.0-0 Lb7 on teorian suosittama siirtojärjestys.

10.0-0

10.d5! on kaikista huolimatta mielenkiintoinen siirto.;

10.a5 Dc7 11.d5 e5 12.Rh4± on kaikki mitä teoria sanoo tästä "väärästä siirtojärjestyksestä", mutta jännityksen poistaminen d-siiveltä liian aikaisella a5-siirrolla helpottaa vain mustan peliä.

10...Ra6!N

10...a6 11.d5 Lc5 oli jonkin aikaa muotijatkona, esimerkiksi 12.dxe6 fxe6 13.b3 Rd7 14.bxc4 b4 15.a5 Dc7 16.Ra4 La7 17.c5 Rxc5 18.Rxc5 Lxc5 19.Db3 0-0 20.Dxe6+ Kh8 21.Tfd1 Tae8 22.Dh3 Lc8 23.Dh5 La7 24.Rh4 Df7 25.Dxf7 Txf7 26.Lh5 Tfe7 27.Lxe8 Txe8 28.Rf5 Le6 29.Td6 Lb8 30.Txc6 b3 31.Td1 Lxf5 32.exf5 b2 33.Kf1 Lf4 34.Txa6 Lc1 35.Tb6 Ta8 36.a6 Txa6 37.Tb8+ Kg7 38.Tb7+ Kh6 39.Td3 Ta1 40.Ke2 b1D 41.Th3+ Kg5 42.Txb1 Txb1 43.Txh7 Kxf5 44.g3 La3 45.Kf3 Ld6 46.Th5+ Kg6 47.Td5 0.5-0.5, Dizdar-Polajzer, Bled 1996;

10...Rd7!?

10...Lb4!?

11.d5 Td8

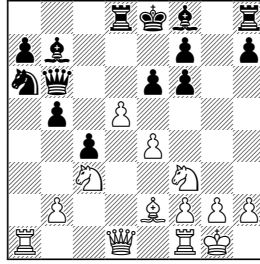
11...0-0-0 12.axb5 cxb5 13.b3 on liian vaarallista mustan kuninkaalle: 13...Lb4 14.Dc2 Lxc3 15.Dxc3 exd5 16.exd5 Lxd5 17.bxc4 b4 18.Dc2 Lxf3 19.Lxf3 Rc5 20.Df5+ Kb8 21.Tfe1 Rd3 22.Te7 Dxf2+ 23.Kh1 1-0, Fatalibekova-Kaczorowska, Naleczow 1985

12.axb5

12.Rd4 e5 13.Rf5 (13.axb5 exd4 14.bxa6 dxc3 15.axb7 cxb2 16.Tb1 c3 17.Da4![∞]) 13...b4 14.Lxc4 bxc3 15.bxc3[∞];

12.Db1 b4 13.dxc6 Lxc6 14.Rb5 Rc5 15.Lxc4 Lxe4 16.De1 a5 17.Rbd4 Ld6 18.Lb5+ Ke7 19.Rd2 Lxh2+ 20.Kxh2 Txd4 21.Rc4 Dc7+ 22.f4 Tg8 23.Re3 e5 24.Dh4 Td2 25.Tad1 Tdxg2+ 26.Rxg2 Txg2+ 27.Kh3 Dc8+ 28.f5 Txb2 29.Dxh7 Lg2+ 30.Kh4 Lxf1 31.Txf1 Th2+ 0-1, Gausel-Tella, ICC 1997.]

12...cxb5

13.Rxb5?

13.b3! on aseman luonnollisin siirto, ja yllätyin kun löysin siitä edeltäjäpelinkin: 13...Lb4 14.Dc2 (14.Ra2 exd5±) 14...Lxc3 (14...Ke7 15.bxc4 Lxc3 16.Dxc3 b4 17.Db2 Rc5 18.e5±) 15.Dxc3 exd5 16.exd5 Lxd5 17.Rd4 (17.bxc4!?) 17...Rc5 18.bxc4 b4 19.De3+ Le6 20.Dh6 Ke7 21.Txa7+ Td7 22.Txd7+ Rxd7 23.Td1 Tb8 24.Dxh7 b3 25.De4 Re5 26.Tb1 b2 ½-½, Brinck-Claussen - Bjerring, Kööpenhamina 1977. 27.Rb5± jäi pelaajilta näkemättä?

13...Dxb5 14.Rd4 Db6 15.Da4+ Td7 16.Dxc4

16.Lxc4 Dxd4+–

16...Rc5?

16...Rc7!±

17.Rc6 exd5 18.exd5 Txd5

18...Lxc6 19.dxc6 Tc7 20.b4 Re6 21.b5±

19.Dxd5 Lxc6 20.Df5 Ld7 21.Dd5 Lc6 22.Df5 Ld7

Mustan uutuus vaikuttaa varsin mielenkiintoiselta, tosin tässä pelissä mustalle riitti tasapeli varmistamaan otteluvoiton ja SM-liigan kärkipaikan.

½-½

Yhteenvetona voisin todeta, että siirto 7.-Db6 on hyvin vaarallinen mustalle, mutta sitä voi kuitenkin suositella kaikille terävissä asemassa viihtyville tai nopean prosessorin omaaville pelaajille.

Sekasotkuja (alias 7.-Lb4 –muunnelma)

Jos musta haluaa vastata siirtoon 7.a4 Botvinnik-slaavilaisen tyyllisesti, hän voi yrittää siirtoa 7.-Lb4. Siirron suuri haitta on kuitenkin g7-pisteen jääminen suojatta, ja niinpä valkea yksinkertaisesti lyö sotilaansa 7-riville asti pääjatkossamme. Tässä muunnelmassa valkea voisi yrittää myös asemallisia jatkoja, mutta suorat taktiset idea (lähinnä siirto 11. h4) ovat osoittautuneet vahvoiksi. Valkean pitkälle edenneet sotilaat yhdessä mustan kuningaan epävarman sijainnin kanssa tarjoavat paljon erilaisia hyökkäysideoita. Ensimmäinen pelimme kelpaa esimerkiksi suorasta kuningashyökkäyksestä.

Tavadjan - Pantshenko [D44]

Irkutsk, 1983

1.d4 d5 2.c4 c6 3.Rc3 Rf6 4.Rf3 e6 5.Lg5 dxc4 6.e4 b5 7.a4 Lb4?! 8.e5!

8.axb5!?

8...h6 9.exf6

9.Lh4!? on toinen mahdollisuus, mutta mustan arvioidaan saavan vastapeliä:

9...g5 10.exf6 (10.Rxg5 hxg5 11.Lxg5 Da5!) 10...gxh4 11.Re5 c5!∞

9...hxg5 10.fxg7 Tg8 11.h4!

11.g3!? on rauhallinen vaihtoehto.

11...Txg7?!

11...gxh4?! 12.Txh4 Df6 (12...Rd7 13.Th8 Ke7 14.Dd2 Txh8 15.gxh8D Dxh8 16.axb5 cxb5 17.Rd5+ exd5 18.Dxb4+ Kd8 19.Dxb5± Ehlvest-Andrianov, Tallinna 1981) 13.Dc2!

a)13.Th5 Rd7! (13...a6?! 14.axb5 cxb5 15.Txb5 axb5 16.Txa8 Df4 17.Le2 Lb7 18.Ta7 Lc6 19.g3± Ehlvest-Temkin, Bukhara 1981) 14.axb5 c5! ja mustan Botvinnik-tyylinen vastapeli toimii: 15.Lxc4 Lb7 16.Kf1 cxd4 17.Th8 Txh8 18.gxh8D+ Dxh8 19.Dxd4 Dh1+ 20.Rg1 Dxg2+ 21.Ke2 Lc5 22.Dh4 Re5 23.Dh8+ Ke7 24.Dh4+ f6 25.Tf1 Tg8 26.Lb3 Rf3 27.Rxf3 Dxf3+ 28.Kd2 Dg4 29.Dh2 Ld6 30.Dh7+ Dg7 31.Dxg7+ Txg7 32.Te1 Le5 33.Lxe6 Tg2 34.Kd3 Txf2 35.Ld5 Lxd5 36.Rxd5+ Ke6 37.Kc4 Tc2+ 38.Rc3 Txb2 39.Re4 Tc2+ 40.Kb4 Kd5 41.Kb3 Tb2+ 42.Ka4 f5 43.Rc5 Lc3 44.Tc1 Ld2 45.Tf1 Kxc5 46.Txf5+ Kc4 47.Ka3 Lc1 48.Tf1 Tc2+ 0-1, Donchenko-Kaidanov, Plannernaja 1981;

b)13.g3!? on luonnollisesti myös mahdollista;

13...Rd7

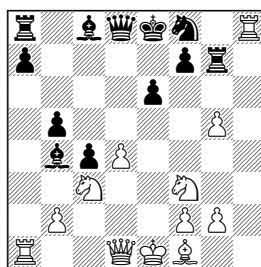
[13...Lb7 14.De4 Dg6 (14...Rd7 15.axb5 Rc5 16.De5 Dxe5+ 17.Rxe5 f6 18.bxc6 fxe5 19.cxb7 Rxb7 20.dxe5 Txg7 21.Txc4 La5 22.Tc6 Kf7 23.Ta6 1-0, Ragozin-Borst, Antwerpen 1994) 15.Dxg6 fxg6 16.Th8 Kf7 17.Rg5+ Kxg7 18.Th7+ Kf6 19.Rge4+ 1-0, Ragozin-Baburin, Venäjä 1986]

14.axb5 cxb5 15.De4 Tb8 16.Txa7 Dxg7 17.Th7 Dg4 18.Dxg4 Txg4 19.Re5 Rxe5 20.dxe5 Tb7 21.Ta8 Tc7 22.Le2 Te4 23.Th5 Ke7 24.f3 Td4 25.Th8 Ld7 26.Kf1 Lxc3 27.bxc3 Td2 28.Ke1 Tb2 29.f4 b4 30.Lh5 bxc3 31.Thf8 Tc8 32.Txf7+ Kd8 33.Ta7 Tc7 34.Ta8+ Tc8 35.Ta7 Tc7 36.Ta8+ 1-0, Zueger-Tukmakov, Lenk 1991;

11...Rd7!? 12.hxg5 Lb7 13.Th8 Ke7 jälkeen teoria ei tunne loogisinta siirtoa: 14.Dd2!? ideana mustien ruutujen hyökkäys ja b4-lähetin uhkaaminen.;

11...g4!?

12.hxg5 Rd7 13.Th8+ Rf8 14.axb5 cxb5

15.Lxc4! Lxc3+ 16.bxc3 bxc4 17.Da4+ Ld7

17...Dd7 18.Db4 De7 19.Db5+ Ld7 20.De5 Th7 21.Txh7 Rxh7 22.De4+–

18.Db4 De7 19.Txa7! Td8 20.Dxe7+ Kxe7 21.Re5 Th7

21...Te8 22.f4+–

22.Rc6+ Kd6

22...Ke8 23.Txf8+ Kxf8 24.Rxd8+–

23.Rxd8 Txb8 24.Rxf7+

Klassinen esimerkki siitä miten musta voidaan pyyhkäistä laudalta suoralla kuningashyökkäyksellä.

1-0

Yksi kriittisistä peleistä muunnelman todellisen arvion kannalta on seuraava Vladimir Kramnikin peli. Kramnik ei tyydy teorian suosittamaan loppupelijaikoon (15. Dd2), vaan hän kokeilee aseman taktisen luonteen paremmin säilyttävää siirtoa 15. Kf1. Analysoidessani muunnelmaa niinkin aikaisin kuin vuonna 1987 päädyin samaan siirtoon, ja pelasin siitä senaikaisia tietokoneita vastaan lukuisia harjoituspelejä. Suurmestareiden pelissä musta kuitenkin selvisi Judasinin puolustusidealla.

Kramnik,V - Judasin,L [D44]

Pamplona, 1992

1.d4 d5 2.c4 c6 3.Rc3 Rf6 4.Rf3 e6 5.Lg5 dxc4 6.e4 b5 7.a4 Lb4 8.e5 h6 9.exf6 hxg5 10.fxg7 Tg8 11.h4 g4 12.Re5

12.h5!? Txb7 13.h6 Th7 14.Re5 f5 15.Le2 on mielenkiintoinen siirtovaihto, ideana 15...Dd5 (15...Dg5!?) 16.Kf1 Lxc3 17.bxc3 Rd7 18.Dd2 Lb7 19.Dg5±

12...Txb7

12...f5 13.g3±

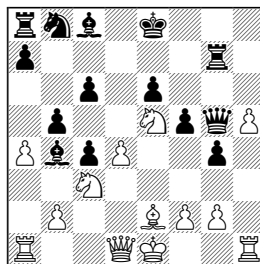
13.h5 f5

13...c5 14.h6 Th7 15.Dxg4 Dxd4 16.Dg8+ Ke7 17.Rg6+ Kf6 18.Th3 1-0, Knaak-Thesing, Bundesliiga 1998

14.Le2

14.Dd2 on liian hidas siirto: 14...Lb7 15.Dh6 De7 16.Dh8+ Df8 17.Dh6 Dg8 18.Le2 Rd7± Sherbakov-Jakovich, Voronesh 1988

14...Dg5

14...Dd5?! 15.Kf1±;

14...c5?! 15.h6 Th7 16.Lxg4! Dxd4 17.Lh5+ Ke7 18.Rg6+ Kf6 19.Dc1!± Oll-Judasin, Venäjä 1989

15.Kf1!?

15.axb5!? cxb5 16.d5 Lb7 17.dxe6 Lxg2 18.Tg1 Lb7 19.Lf3 Lxf3 20.Rxf3 Dd8 21.Dxd8+ Kxd8 22.h6∞ Lautier-Thorhalsson, Reykjavik 1988, on toinen mielenkiintoinen idea.;

15.Dd2?! ei ole aseman hengen mukainen siirto, esimerkiksi 15...Dxd2+ 16.Kxd2 Lb7 17.f3 Rd7 18.h6 Th7 19.Rxd7 Kxd7 20.fxg4 a6 21.gxf5 exf5 22.Th5 Tah8 23.Tah1 Lf8 24.Txf5 Lxh6+ 25.Kc2 Le3 26.Td1 Kc7 27.Re4 Td8 28.Kc3 Te7 29.Lf3 Lc8 30.Tf6 Ted7 31.Rc5 Td6 32.Txd6 Txd6 33.a5 Td8 34.b3

cxb3 35.Rxb3 Td6 36.Te1 Lg5 37.Rc5 Lf6 38.Td1 Td8 39.Td3 Lg7 40.g4 Td6 41.Td1 Kd8 42.g5 Tg6 43.Tg1 Td6 44.Td1 Tg6 0.5-0.5, Bellon-Gil, Espanja 1992

15...Lb7

15...a6 16.axb5 Lxc3 17.bxc3 cxb5 18.d5!☞;

15...Ld7 16.axb5 cxb5 17.Rxd7!±

16.axb5 Lxc3

16...cxb5 17.Rxb5±

17.bxc6

17.bxc3!?

17...Rxc6 18.bxc3 Rxe5 19.dxe5 Ld5 20.Da4+ Kf8 21.Lxc4 Dd2 22.Lxd5 Dxd5 23.Dd4 Dxd4 24.cxd4 Td7 25.Ta4 Tad8 26.h6 Txd4 27.Txd4 Txd4 28.Th5 Kg8 29.h7+ Kh8 30.Th6 Te4 31.Txe6 Kxh7

Mielenkiintoinen peli koko muunnelman teorian kannalta, vaikka valkea näytti saavan lievää etua mutta musta piti aseman remissirajan sisäpuolella.

1/2-1/2

Yhteenveto: siirto 7.-Lb4 on hyvin vaarallinen mustalle, ellei jotain merkittäviä taktisia avausuutuuksia löydetä.

Teoriaa

Mustalle on tarjolla myös muita mahdollisuuksia. Siirto 7.-b4 lienee hiukan epäilyttävä, vaikka mustalla on hyvät mahdollisuudet selviytyä Merano-slaavilaisen tyyppiin rauhallisiin asemiin. Valkean lievä etu lienee kuitenkin kiistaton. 7.-Rbd7 on mielenkiintoinen uusi ehdotus, josta on pelattu vain muutamia pelejä. Näissä peleissä valkea tosin pelaa harmittomia sivumuunnelmia, ja kriittisen jatkon arvio on yhä varmistamatta. Kolmatta vaihtoehtoa, siirtoa 7.-Lb7, pidettiin kymmenen vuotta sitten mustan ehdottomasti parhaana ja turvallisimpana siirtona, mutta tämänhetkinen arvio ei ole yhtä selvä. Siirron hyvä puoli on se, että asemat muuttuvat varsin rauhallisiksi. Mutta vastaavasti mustalle jää entistä vähemmän voitettavaa: valkea saa uhraamansa sotilaan heti takaisin, lievän aloitteen kera.

Tella,J - Räisä,U [D44]

SM-liiga, 1993

Minä harrastin 7.a4 muunnelmaa enemmänkin, ennen kuin sain pääjatkot kar-toitettua.

1.d4 d5 2.c4 c6 3.Rc3 Rf6 4.Rf3 e6 5.Lg5 dxc4 6.e4 b5 7.a4 b4?! 8.Rb1

8.Ra2!? on suurinpiirtein samanarvoinen vaihtoehto.;

8.Lxf6!? on myös ovela siirto.

8...La6

8...c3!? noudattaa ei jäädä c4:ään kuolemaan -periaatetta, ja tarjoaa taktisia mahdollisuuksia.;

8...h6!? 9.Lxf6 Dxf6 10.Lxc4 Dg6!? on materialistinen vaihtoehto.;

8...Le7 9.Lxf6!? (9.e5 Rd5 10.Lxe7 Dxe7 11.Lxc4 0-0 12.Rbd2 johtaa Merano-tyyppiseen asemaan, jota pidetään valkealle lievästi edullisena) 9...Lxf6

(9...gxf6?! 10.Lxc4 Da5 11.Rbd2 Tg8 12.0-0 La6 13.e5!± Bellon-Alberdi, Oviedo 1003) 10.Lxc4 Lb7 11.0-0 0-0 12.e5! (12.a5?! c5 13.d5 exd5 14.a6 Rxa6! 15.Lxa6 Lxa6 16.Txa6 dxe4³ Farago-Raisevic, Balatonbereny 1984) 12...Le7 13.De2 c5 14.Td1 cxd4 15.Rxd4 Dc7 16.Rb5 Dc6 17.f4 Rd7 18.Rd6[∞] on Beljavskin ja Mikhal'tshinin ehdotus NIC-vuosikirjassa.

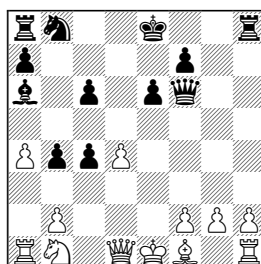
9.e5!N

9.Dc1 on tavallisin siirto, jolla valkea kamppailee pienestä edusta Merano-slaavilaisen tyyppisessä asemassa. Botvinnik-henkinen pelisiirto on uusi idea.

9...h6 10.Lh4 g5 11.Rxg5 hxg5 12.Lxg5 Le7

12...Rbd7 13.exf6 Da5 ideana pitkä linnoitus ja Botvinnik-vastapeli ideoilla Re5 tai c5 tuntuu huomattavasti luonnollisemmalta. Myös taktiset ideat, esim. siirto c3, ovat mahdollisia.

13.exf6 Lxf6 14.Lxf6 Dxf6

15.Rd2! Dxd4 16.Rxc4 De4+?!

16...Dxd1+ 17.Txd1 Lxc4!± oli parempi jatko lähetin ollessa tehoton d-sivustan blokkauksessa - hyvä esimerkki asemapelikäsitteestä vaihto.

17.Re3 Lxf1 18.Kxf1 Ke7 19.Tc1 Td8 20.Dc2 Dxc2?!

20...Dd4± tarjosi vastapelimahdollisuuksia, pelissä valkean sotilaat k-siivellä etenevät, kun taas mustan d-sivusta on vain heikko sotilaiden jäädessä eristetyksi.

21.Txc2 a5 22.h4 Ta6 23.g4 Rd7 24.h5 c5 25.Td2! Th8 26.Ke2 Rb6 27.b3 c4!?

27...Taa8 28.Tc1 pitää mustan passiivisena, pelisiirto pyrkii vastapeliin torniloppupelissä.

28.Rxc4 Rxc4 29.bxc4 Tc6 30.Td4 Kf6 31.f4 e5 32.fxe5+ Kxe5 33.Ke3 Kf6 34.Tf1+ Kg7 35.Kd3 Thh6 36.Tf5 Thf6 37.Txf6 Txf6 38.c5! Tf3+ 39.Kc4 Tc3+ 40.Kb5 b3 41.Td1 b2 42.Tb1 Tc2 43.c6 Kf6 44.h6 Kg6 45.Kb6 Tc4 46.Txb2 Txa4 47.c7 Tc4 48.Tb5

Varsin rauhallinen Botvinnik-slaavilainen, mutta perusideat kuitenkin toteutuvat. Lisäksi avausuutuus on ainakin mielenkiintoinen, todellisen arvon muotoutuminen vaatii lisää pelejä.

1-0

Van Meggelen - Offerman [D44]

Kirjepeli / Hollanti, 1991

1.c4 e6 2.d4 d5 3.Rc3 Rf6 4.Rf3 c6 5.Lg5 dxc4 6.e4 b5 7.a4 Rbd7 8.axb5 cxb5 9.e5?!

9.Rxb5! on luonnollinen vastaus Shabalovin moderniin ideaan, ja esitettyjä analyysyjä ei ole testattu käytännön peleissä: 9...Db6 (9...Lb4+ 10.Rc3 h6

11.Lxf6 Dxf6 12.Lxc4±) 10.Rc3 (10.Lxc4 Rxe4 11.0-0 Rvg5 12.Rvg5 Lb7 13.Te1☞) 10...Dxb2 11.Ld2 Db7 12.Tb1 Dc6 (12...Lb4 13.Lxc4±) 13.d5 exd5 14.exd5 Rxd5 15.De2+ Le7 16.Rd4 Dc5 17.Rxd5 Dxd5 18.Rb5 Dc6 19.Dxc4 Dxc4 20.Lxc4 0-0 21.0-0☞ Beljavski / Mikhalchishin

9...h6 10.Lh4

10.Ld2 b4 11.exf6 bxc3 12.Lxc3 (12.bxc3 gxf6 13.Lxc4 Ld6 14.0-0 Lb7 15.De2 Kf8= Schneider-Balzar, Dortmund 1988) 12...Rxf6 13.Lxc4 Le7 14.Re5 0-0 15.0-0 Lb7= Rades-Cojocar, Romania 1991

10...g5 11.Rvg5 hxg5 12.Lvg5 Db6 13.exf6 Lb7 14.f3 Ld6 15.Dd2 Lg3+ 16.Kd1 0-0-0 17.Kc2 a6 18.Re4 Lxe4+ 19.fxe4 Lh4 20.Le3 Lxf6 21.Da5 Dxa5 22.Txa5 Rb8 23.e5 Le7 24.Ta1 Rc6 25.Kc3 Rb4 26.Lf2 Rd5+ 27.Kc2 Lg5 28.Te1 Kb8 29.g3 Tc8 30.h4 Rb4+ 31.Kd1 c3 32.bxc3 Txc3 33.Lxb5 Lh6 34.Lf1 Thc8 35.Ke2 Tb3 36.Td1 Tc2+ 37.Ke1 Le3 38.Le2 Tbb2

0-1

Knaak,R - Mueller,K [D44]

Bundesliiga, 1998

Kahden Botvinnik-asiantuntijan teoreettisesti tärkeä kamppailu teoria-arvion kannalta kriittisessä jatkossa.

1.d4 d5 2.c4 c6 3.Rf3 Rf6 4.Rc3 e6 5.Lg5 dxc4 6.e4 b5 7.a4 Lb7 8.axb5

8.e5!? on valkean mahdollisuus siirtyä Botvinnik-tyyppiin asemiin, mutta ylimääräisten siirtojen arvioidaan hyödyttävän eniten mustaa: 8...h6 9.Lh4 (9.Lxf6 gxf6 10.axb5 cxb5 11.Rxb5 Db6 12.Da4 Rc6☞ Ilic-Lukacs, Vrnjacka Banja 1987. Mustan asema näyttää varsin ehjältä.) 9...g5 10.exf6 gxh4 11.Re5 (11.Le2!?) 11...Rd7! 12.Dh5 (12.axb5!?) 12...Dxf6 13.Rxd7 Kxd7☞ Van Wely-Kramnik, Manila 1992;

8.Le2!? on hiljainen mutta joustava siirto, jolla valkea pyrkii viimeistelemään kehityksensä ennen muita aktiivisia suunnitelmia.

8...cxb5 9.Rxb5

9.e5 ei ole enää vaarallista mustalle: 9...h6 10.Ld2 (10.exf6 hxg5 11.fvg7 Lvg7 12.Rxb5 Rc6 13.Lxc4 a6 14.Rc3 g4☞) 10...Re4 11.Rxb5 Rxd2 12.Rxd2 a6 13.Rc3 Dxd4=

9...Lxe4

9...Lb4+ 10.Rc3 Lxe4 11.Da4+ Rc6 12.Re5 Tc8 (12...Db6?! 13.Rxc4 Dxd4 14.Td1 Lxc3+ 15.bxc3 Dxc3+ 16.Ld2 Dc2 17.Da3 Tb8 18.Rd6+ Kd7 19.Rb5!± Dizdar-Pavasovic, Pula 1996. Mustan täytyy olla tarkkana kehityksen ja kunin-kaan aseman suhteen.) 13.Rxc6 Lxc3+ 14.bxc3 Lxc6 15.Dxc4 Lvg2 16.Da4+ Lc6 17.Lb5 Dd5 18.Lxc6+ Txc6 19.Tg1 Re4 20.Db4 Rvg5 21.Txa7 De4+ 22.Kd2 Rf3+ 23.Kc1 Df4+ 24.Kb1 Dd6 25.Dxd6 Txd6 26.Tvg7 Tf8 27.Txh7 Td7 28.Txd7 Kxd7 29.Kc2 Ke7 30.Th3 Rg5 31.Te3 Th8 32.f4 Txh2+ 33.Kd3 Rh3 34.f5 Rf4+ 35.Kc4 Rd5 36.Tf3 Th5 37.fxe6 Kxe6 38.Kb3 f5 39.c4 Rf6 40.Kb4 Th4 41.Td3 Re4 42.Kb5 Th8 43.Te3 Td8 0-1, Richter-Lukacs, Budapest 1999;

9...Db6?! 10.Da4! tarjoaa kiusallista aloitetta, ideana 10...Lc6 11.Lxc4 a6 12.Db3 axb5 13.Txa8 Lxa8 14.Lxb5+ Rbd7 15.Da4

10.Lxc4

10.Lxf6!?

10...Lb4+ 11.Rc3 0-0 12.0-0 Lb7 13.Re5 Le7

13...Rc6 14.La6 Dc7 15.Lxb7 Dxb7 16.Lxf6 gxf6 17.Rxc6 Dxc6 18.Dg4+ Kh8
19.d5!±;

13...a5 14.Tc1 Rc6 15.Lxf6 gxf6 16.Rxc6 Lxc6 17.d5! Lxc3 18.Txc3 Lxd5
19.Td3± vaikka muunnelman asiantuntijoiden kantapeli päättyi tasan: 19...Dc7
20.Lxd5 exd5 21.Th3 f5 22.Dxd5 Df4 23.Dd1 (23.Dc6!?) 23...Ta6 24.Dh5 h6
25.Tf3 De5 26.Txf5 Dxb2 27.Txa5 Txa5 28.Dxa5 Te8 29.h3 Dd4 30.Dh5 Kg7
31.Td1 Df4 32.Dd5 Dg5 33.Dd4+ De5 34.Dd2 Te6 35.Kh1 Tg6 36.f3 Dg5
37.Dd4+ Kh7 38.Tg1 Dg3 39.Dd2 Tg5 40.Dd3+ Tg6 41.Dc2 Kg7 42.Td1 Te6
43.Dc3+ De5 44.Dxe5+ Txe5 45.Kh2 Kg6 46.Td6+ f6 47.Kg3 Tg5+ 48.Kf2 Ta5
49.g4 h5 50.f4 0.5-0.5, Ribli-Tshernin, Unkari 1996

**14.Db3 Db6 15.Dxb6 axb6 16.Txa8 Lxa8 17.Ta1 Ld5 18.Lb5 Td8 19.Ta7
Kf8 20.f3 h6 21.Le3 Re8 22.Rxd5 Txd5 23.Le2 Rf6 24.Lc4 Td8 25.Lb5
Rd5 26.Ld2 Kg8 27.Lc3 f6 28.Rc4 Lb4 29.Lxb4 Rxb4 30.Ta8 Rc2 31.d5
Rd4 32.Ld7 b5 33.dxe6 Kf8 34.Rd6 Rxe6 35.Lxe6 Ke7 36.Rc8+ Kxe6
37.Txb8 Td1+ 38.Kf2 Td2+ 39.Kg3 Txb2 40.Ra7**

Tässä muunnelmassa syntyy usein huomattavan normaalin näköisiä asemia,
joissa mustalla on hyvät mahdollisuudet ainakin tasoitukseen.

1-0

Yhteenvedoksi sopii siirron 7.-Rbd7 suositteluun kokeilunhaluisille pelaajille, ja siirron 7.-Lb7 suositteluun tasoitukseen.

Lopuksi

Uskoisin että tähän lyhyeseen artikkeliin tutustumalla voi turvallisesti mielin alkaa pelata Botvinnik-slaavilaisia valkeilla. Siirron 7.a4 pääideat sisäistää nopeasti, ja kun siirtoa pelataan vähemmän kuin varsinaisia pääjatkoja, jää omille ideoille enemmän mahdollisuuksia. Voisin myös kuvitella, että "laiskoille" suomalaisille shakinharrastajille, jotka eivät halua kahlata avausoppaita kannesta kanteen, siirto sopii mitä parhaiten!